

25 Ιουνίου 2025

Οσιομάρτυς Προκόπιος († 25 Ιουνίου 1810)

/ [Συναξαριακές Μορφές](#)



Αγιορείτης Άγιος **Μνήμη 25 Ιουνίου**

Καταγόταν από τα πλησιόχωρα μέρη της Βάρνας, από γονείς ευσεβείς. Εικοσάχρονος επεθύμησε τη μοναδική πολιτεία και, λησμονώντας γονείς, συγγενείς, φίλους και πατρίδα, ήλθε στο Άγιον Όρος, στη σκήτη του Τιμίου Προδρόμου – Ιβήρων. Ως μοναχός «εθαυμάζετο υπό πολλών δια την αρετήν του, την τε υπακοήν προς τον γέροντα Διονύσιον και επιμονήν εις τους κόπους της ασκητικής πολιτείας».

Αργότερα εγκατέλειψε το σχήμα και, σε απόγνωση καθώς βρισκόταν, πήγε στη Σμύρνη, όπου μετά δεκαπέντε ημέρες δέχθηκε την περιτομή. Αμέσως μετανόησε και συμβουλευθήκε γνώριμό του πνευματικό. Με τις ευλογίες του και ύστερα από θερμή προσευχή στη Θεοτόκο παρουσιάσθηκε στους Τούρκους φορώντας τον καλογερικό σκούφο. Με τόλμη ομολόγησε τον Χριστό, και με σπάνια αγαλλίαση δέχθηκε μαρτυρικό τέλος. Αποκεφαλίσθηκε, ύστερα από βασανισμούς, στις 25 Ιουνίου 1810.

Το μαρτύριο του οσιομάρτυρος Προκοπίου έγραψε ο ιεροδιδάσκαλος Σμύρνης Χρύσανθος, απ' όπου το λαμβάνουν οι νεώτεροι συναξαριστές.

Πηγή: Μοναχού Μωυσέως Αγιορείτου [Οι Άγιοι του Αγίου Όρους](#)

Μαρτύριο του Αγίου Νέου Οσιομάρτυρα Προκοπίου **(Σμύρνη, † 25 Ιουνίου 1810)**

Ο λογισμός της απογνώσεως είναι μεγάλο κακό. Οδηγεί σε ολέθριο τέλος, όχι μόνο τον απλό άνθρωπο, αλλά και εκείνον που είναι στολισμένος με ποικίλες αρετές. Τον κάνει παράλογο, του σκοτίζει τη διάνοια, τον γκρεμίζει από το ύψος των αρετών και τον ρίχνει στο βάραθρο της απώλειας. Πολλές φορές τον κάνει, δυστυχώς, αρνητή της γνήσιας και ορθόδοξης πίστεως. Μετά την άρνηση όταν φωτιστεί από τη χάρη του Θεού η ένοχη συνείδηση, τότε με τις τύψεις φανερώνει το μεγάλο λάθος και η ελπίδα του άπειρου ελέους του Θεού γεμίζει τη καρδιά αυτού που έπεσε στο βάθος των κακών.

Ο λογισμός της απογνώσεως είναι μεγάλο κακό. Οδηγεί σε ολέθριο τέλος, όχι μόνο τον απλό άνθρωπο, αλλά και εκείνον που είναι στολισμένος με ποικίλες αρετές. Τον κάνει παράλογο, του σκοτίζει τη διάνοια, τον γκρεμίζει από το ύψος των

αρετών και τον ρίχνει στο βάραθρο της απώλειας. Πολλές φορές τον κάνει, δυστυχώς, αρνητή της γνήσιας και ορθόδοξης πίστεως.

Μετά την άρνηση όταν φωτιστεί από τη χάρη του Θεού η ένοχη συνείδηση, τότε με τις τύψεις φανερώνει το μεγάλο λάθος και η ελπίδα του άπειρου ελέους του Θεού γεμίζει τη καρδιά αυτού που έπεσε στο βάθος των κακών. Τότε ο λογισμός της μετανοίας πολεμώντας το λογισμό της απογνώσεως, που απειλεί να καταστρέψει τη ψυχή, κάνει τον ελεεινό άνθρωπο να έλθει σε αίσθηση. Έρχεται στα λογικά του και σκέφτεται το μεγάλο κακό που έκανε† επιστρέφοντας στον πανάγαθο Θεό, που το έλεός του είναι αμέτρητο, με μεγάλη προθυμία, θερμή αγάπη και στεναγμούς καρδιάς γίνεται άξιος του θείου ελέους, πλένεται και καθαρίζεται (ή με τα δάκρυα του ή με το αίμα του) από τα αμαρτήματα του και σώζεται, όπως πιστεύουμε.

Το τι έκανε ο λογισμός της απογνώσεως και τι κατόρθωσε η μετάνοια φανερώνεται με πολλά παραδείγματα, ιδιαίτερα όμως φαίνεται στο βίο του οσιομάρτυρα Προκοπίου, που έζησε στις ημέρες μας, και που σας παρακαλώ να ακούσετε με προσοχή

Ο Οσιομάρτυρας Προκόπιος καταγόταν από την περιοχή της Βάρνας (της Βουλγαρίας) από ευσεβείς γονείς. Στην ηλικία των είκοσι ετών αγάπησε τη μοναχική ζωή. Εγκατέλειψε γονείς, πατρίδα και συγγενείς και πήγε στο Άγιον Όρος. Γύρισε διάφορους τόπους επιθυμώντας τη ψυχική του σωτηρία. Αγαπώντας την ασκητική ζωή έφθασε στη σκήτη του Τιμίου Προδρόμου και έγινε υποτακτικός σε κάποιο γέροντα Διονύσιο. Μετά από λίγο καιρό έγινε μοναχός φορώντας στην κουρά του το άγιο σχήμα, που τόσο επιθυμούσε. Άκακος και πολύ απλός στη γνώμη, θαυμαζόταν από πολλούς για την αρετή, την υπακοή στο γέροντά του και την επιμονή στους κόπους της ασκητικής ζωής.

Ο εχθρός όμως της σωτηρίας των ανθρώπων, ο διάβολος, μη υποφέροντας να βλέπει σ' ένα νέο τέτοιες αρετές, όπως συνηθίζει να πολεμά τους αγωνιστές, τον φθόνησε. Καθημερινά του υπέβαλε λογισμούς να αφήσει την ησυχία και να γυρίσει στον κόσμο. Εγκαταλείποντας το Άγιον Όρος ήλθε στη Σμύρνη. Στη πόλη αυτή του ήλθε άλλος λογισμός χειρότερος από τον πρώτο. «Άφησες τον τόπο της μετανοίας σου; Δεν έδειξες υπομονή μέχρι τέλους και ήλθες στον κόσμο; Σίγουρα θα κολαστείς». Μερικοί κατηγορώντας τον γιατί έφυγε από τη Σκήτη μεγάλωσαν τον πόλεμο και την επίδραση του λογισμού για την καταδίκη στην αιώνια κόλαση.

Ο λογισμός της απογνώσεως τον κυρίευσε και τον οδήγησε να εγκαταλείψει την σταθερή ορθόδοξη πίστη του. Σε κανένα δεν αποκάλυψε το λογισμό του ούτε και

κατέφυγε στη συμβουλή κάποιου.

Πηγαίνει κάποια μέρα, χωρίς να το ξέρει κανένας, στο τούρκο δικαστή της πόλης. Μόλις τον είδαν οι φρουροί τον ρώτησαν τι θέλει. Αυτός είπε ότι έτσι ήλθε. «Μήπως έχεις καμιά υπόθεση για τον δικαστή; Μήπως θέλεις να γίνεις μουσουλμάνος;» Αυτός είπε «Ναι».

Τον άρπαξαν τότε με μεγάλη χαρά και τον οδήγησαν στο δικαστή λέγοντας: «Αυτός ο ρωμιάς θέλει να γίνει τούρκος. Σήμερα θα κάνεις ένα μεγάλο ψυχικό». Ο δικαστής χάρηκε πολύ και τον ρώτησε αν είναι αλήθεια αυτό που ακούει. Αυτός συμφώνησε. Μπροστά στο δικαστή δεν εμφανίστηκε ως καλόγηρος αλλά φορούσε ρούχα κοσμικού.

-«Τότε γιατί έχεις γένια;» τον ρωτά ο δικαστής.

-«Πήρα απόφαση και τα άφησα πριν λίγο καιρό».

Ο δικαστής χάρηκε γιατί ολόψυχα ακολουθεί τη μουσουλμανική θρησκεία του και του είπε να πει ορισμένα βλάσφημα λόγια, όπως συνηθιζόταν, και αυτός τα είπε.

Τότε τον κατήχησε και τον συμβούλεψε να μείνει σταθερός στην απόφασή του. Για δεκαπέντε ημέρες τον έβαλε στην επίβλεψη του σεργάρη. Πρόσεχαν να μην έρθει σε επαφή με κάποιο χριστιανό. Μετά από δεκαπέντε μέρες του έκαναν περιτομή, σημάδι ότι έγινε μουσουλμάνος.

Αμέσως μετά την περιτομή, συνέβη θαυμαστή αλλοίωση. Άρχισε να τον ελέγχει η συνείδησή του. Άλλαξε ο λογισμός του. Ήρθε σε αίσθηση του απείρου ελέους του Θεού. Ήθελε να πει την απόφαση της μεταστροφής του σε κάποιον πνευματικό ή σε κανένα χριστιανό αλλά δεν τον δεχόταν κανένας. Όλοι φοβούνταν βλέποντάς τον ντυμένο με τα ρούχα του μουσουλμάνου.

Πήρε όμως την τολμηρή απόφαση και ξεφεύγοντας την επιτήρηση αυτών που τον φύλαγαν έρχεται σε κάποιο φίλο του πνευματικό που τον γνώριζε από τη Σκήτη. Αυτός βλέποντάς τον με τέτοια ρούχα (φορούσε πράσινα και άσπρο περίδεμα (σαρίκι) στο κεφάλι) τα έχασε, γνωρίζοντας την προηγούμενη κατάστασή του. Λυπήθηκε. Πώς ξέπεσε σε τέτοια ελεεινή κατάσταση αφήνοντας την προηγούμενη ενάρετη ζωή; Άρχισε να τον εξετάζει για να μάθει την αιτία της νέας αξιοδάκρυτης κατάστασής του.

Αυτός διηγήθηκε όσα αναφέραμε και πως τώρα πολύ μετάνιωσε και ότι ήθελε να μαρτυρήσει χύνοντας το αίμα του για να ξεπλύνει το μεγάλο και φοβερό αμάρτημα της αρνήσεως της πίστεως.

«Αδελφέ μου», του λέει ο πνευματικός, «αυτό που μου λες είναι άγιο όμως ο καιρός δεν είναι κατάλληλος. Αυτός που σε επιτηρεί είναι άνθρωπος φοβερός και σκληρός, που τον τρέμουν όλοι οι τούρκοι, όπως ξέρεις, και θα σου κάνει μεγάλα και φοβερά βασανιστήρια, όσα θα του υποδείξει ο πατέρας του διάβολος. Και συ επειδή είσαι νέος μπορεί να μην τα υποφέρεις και μετά θα λυπήσεις κι εμάς αλλά και όλους τους συνασκητές και φίλους σου και όλους τους εδώ χριστιανούς. Μα τι λέω. Μόνο τους χριστιανούς! Θα λυπήσεις και όλους τους χορούς των αγγέλων και των μαρτύρων, που χαίρονται όταν δουν κάποιον αμαρτωλό να μετανοεί και μάλιστα για τόσο φρικτό αμάρτημα. Θα λυπηθούν να τον δουν για δεύτερη φορά νικημένο αντί νικητή και αντί στεφανωμένο, άξιο πολλών δακρύων.

Γι' αυτό άκουσε εμένα τον ταπεινό φίλο σου, επειδή ήλθες να με συμβουλευθείς ως πνευματικό. Το έλεος του Θεού είναι άπειρο για μας τους αμαρτωλούς και δεν υπάρχει καμιά αμαρτία που να νικά την ευσπλαχνία του Θεού. Κάνε το σταυρό σου και να επιστρέψεις στον τόπο της μετάνοιας σου και στον γέροντά σου, που θα του δώσεις μεγάλη χαρά με την επιστροφή σου καθώς και σε όλους τους αδελφούς της σκήτης».

«-Αυτό που μου ζητάς είναι αδύνατο. Πως θα πάω με τέτοια ρούχα έστω και αν επρόκειτο να υποστώ φρικτά βασανιστήρια. Το γνωρίζω ότι εξ ανάγκης πρόκειται να πεθάνω. Ελπίζω στη βοήθεια του Θεού, ο οποίος έδωσε και δίνει δύναμη σε όλους τους μάρτυρες ότι θα βοηθήσει και εμένα. Σε παρακαλώ να με χρίσεις με άγιο μύρο και να με βοηθήσεις να κοινωνήσω τα άχραντα μυστήρια. Πρέπει αυτό να γίνει γρήγορα γιατί δεν μπορώ να λείψω ούτε μία ώρα από το κονάκι γιατί με παρακολουθούν και με φυλάνε να μην τους φύγω».

Ο πνευματικός του είπε: «Είναι δύσκολο αυτή τη στιγμή αυτό που ζητάς, δηλ. να σε μυρώσω. Δεν είναι όμως απαραίτητο αφού πήρες την γενναία απόφαση να βαπτιστείς το βάπτισμα του αίματος. Αυτό το βάπτισμα δεν μολύνεται από καμιά ακαθαρσία και καθαρίζει τον άνθρωπο από όλες τις αμαρτίες και ιδιαίτερα το έγκλημα της αρνήσεως της πίστεως. Είναι καλά και σωτήρια αυτά που ζητάς, το μύρο και η θεία κοινωνία, αλλά κατώτερα από το μαρτύριο».

Από τότε πήγαινε συχνά στο φίλο του πνευματικό με μεγάλη προσοχή για να μη γίνει αντιληπτός. Έπαιρνε θάρρος και γύριζε κρυφά πίσω στο σπίτι. Αυτό γινόταν δεκαπέντε ημέρες κατά τις οποίες θεραπεύθηκε λίγο η πληγή της περιτομής.

Ένα Σάββατο πρωί πήγε στον πνευματικό και του λέει: « Σήμερα είναι η τελευταία φορά που σε βλέπω. Πήρα την απόφαση να παρουσιαστώ και ήλθα να σε αποχαιρετήσω». Έψαλλαν μαζί Παράκληση στην Κυρία Θεοτόκο και έδωσαν τον τελευταίο ασπασμό. Στηρίχθηκε για λίγο από τον πνευματικό, φόρεσε καθαρά ρούχα που είχε μαζί του και ένα μαύρο σκούφο επειδή όταν πήγε στον πνευματικό φορούσε κοσμικά ρούχα. Αγνώριστος ξεκίνησε γρήγορα. Ο πνευματικός τον ακολουθούσε από μακριά δίνοντας του θάρρος μέχρι το χώρο του δικαστηρίου· στάθηκε δε έξω από ένα εργαστήριο κάποιου χριστιανού για να δει την εξέλιξη των γεγονότων.

Ο μάρτυρας στάθηκε μπροστά στο δικαστή, πέταξε το σαρίκι και κατηγόρησε τη μουσουλμανική θρησκεία και φορώντας το σκούφο του ομολόγησε ότι είναι χριστιανός και ότι επειδή ξεγελάστηκε από το διάβολο αρνήθηκε τον αληθινό Θεό και τον Ιησούν Χριστό και ότι η θρησκεία των Τούρκων είναι ψεύτικη, είναι μια ασέβεια.

Εκείνοι του πέταξαν από το κεφάλι το σκούφο και τον μάλωναν να μη βλαστημά. Ο μάρτυρας όμως του Χριστού πιο πολύ τους ήλεγχε και τους κατηγορούσε ως ασεβείς.

Βλέποντας τη σταθερότητα της αποφάσεως του μάρτυρα άλλαξαν στάση. Δείχνοντας αγριότητα τον άρπαξαν σαν αιμοβόρα θηρία και έδεσαν σφικτά πίσω τα χέρια με το σαρίκι του και τον οδηγούσαν με τόσο θυμό, λες και απειλούσε τη ζωή τους, στη φυλακή του δικαστή μέχρι να έρθει το αφεντικό του ο σεργάρης.

Μπροστά στο δικαστή τον ρωτούσαν την αιτία της μεταβολής του. Αυτός χωρίς να χάσει καιρό, χωρίς φόβο και συστολή άνοιξε το στόμα του και με μεγάλο θάρρος έλεγξε την κακοδοξία και την ασέβειά τους.

Τότε του λέει ο δικαστής: « Βρε ανόητε, τι είναι αυτό που κάνεις;». Ο μάρτυρας με μεγάλο θάρρος του απάντησε. « Ανόητοι είστε εσείς, που είστε όλο σάρκες και ακαθαρσία και βρωμιά και όχι εγώ. Ανόητος ήμουν μέχρι τώρα και γελάστηκα πιστεύοντας ότι είναι καλή η πίστη σας όμως τώρα γνώρισα την αλήθεια και είδα ότι είναι ψεύτικη και μάταιη.

Αρχίζουν τότε με μαλακό και ήπιο τρόπο να του τάζουν μεγάλες δωρεές και αξιώματα. Αυτός τους απάντησε ότι και όλον τον κόσμο να του χαρίσουν δεν είναι

δυνατό να αλλάξει γνώμη.

«Πως άλλαξες τόσο γρήγορα; Ποιος παπάς σε δίδαξε να κάνεις τέτοια δουλειά;». Ήθελαν να πάρουν κάποιο λόγο από το στόμα του. Ο μάρτυρας όμως τους απάντησε ότι δεν γνώριζε κανένα αλλά μόνος του πήρε την απόφαση.

« Ο διάβολος μπήκε μέσα σου και σου άλλαξε τα μυαλά».

«Εγώ μέσα μου δεν έχω κανένα άλλο παρά τον Θεόν, τον Ιησούν Χριστό μου και την Παναγία μου».

«Τώρα που θα δεις το κεφάλι σου να πέφτει στα πόδια σου θα δούμε αν θα έρθει η Παναγία σου να σε γλυτώσει;».

«Ό,τι θέλετε κάνετε. Εγώ είμαι έτοιμος» απάντησε ο μάρτυρας.

Βλέποντας τη σταθερότητα της απόφασης του και μάλιστα επειδή τους ήρθε πριν λίγο διαταγή ότι κινδυνεύει το βασίλειό τους και πρέπει να προφθάσουν μικροί και μεγάλοι να ξεφύγουν από τους εχθρούς, ταραγμένοι όπως ήσαν δεν τους περίσσευε ώρα για να τον βασανίσουν, -αυτό συνέβη κατά θεία παραχώρηση-, πήραν την απόφαση του αποκεφαλισμού του τρεις ώρες μετά την παρουσίασή του στο δικαστήριο.

Τον οδήγησαν στον τόπο της εκτελέσεως δεμένο πισθάγκωνα. Οι ασεβείς τον έβριζαν και τον εξευτέλιζαν. Αυτός δε ο γενναιόψυχος δεν περπατούσε αργά, αλλά έτρεχε με χαρούμενο πρόσωπο και με μεγάλη αγαλλίαση. Όσους χριστιανούς συναντούσε στο δρόμο του τους αποχαιρετούσε λέγοντας «να έχετε υγεία» και πήγαινε πρόθυμα παρακαλώντας για το θείον έλεος, σαν να πήγαινε σε χαρά και πανήγυρη με τη σκέψη ότι πρόκειται να χύσει το αίμα του για την αγάπη του Κυρίου μας Ιησού Χριστού. Με τόσο θάρρος στεκόταν την ώρα του αποκεφαλισμού του που προκάλεσε έκπληξη στους παρευρισκόμενους Αγαρηνούς. Κανένας δεν τολμούσε να του κόψει το κεφάλι, δεν ξέρω τι σκέφτονταν, αλλά προφασιζόταν ο ένας και παρακινούσε τον άλλο να κάνει την εκτέλεση. Δεν βρέθηκε κανένας από τη συνοδεία να του κόψει το κεφάλι μόνον ένας αρνητής του Χριστού που ξεπέρασε τους άλλους στην κακία. Αυτόν κάλεσαν και αυτός σήκωσε το ξίφος κατά του μάρτυρα, ο αθεόφοβος.

Με τον αποκεφαλισμό τελείωσε τη ζωή του ο οσιομάρτυρας Προκόπιος στις 25 Ιουνίου το 1810 ημέρα Σάββατο. «Σαββάτισε» αναπαύθηκε δηλαδή και άφησε την πρόσκαιρη αυτή ζωή για χάρη της αιώνιας και υπερευφρόσυνης παίρνοντας το στεφάνι του μαρτυρίου ανταλλάσσοντας τα φθαρτά με τα αιώνια.

Είθε με τις πρεσβείες του να αξιωθούμε και εμείς τα αιώνια αγαθά. Αμήν.

Πηγή: Γραμμένο από τον Ιεροδιδάσκαλο της Σμύρνης Χρύσανθο
μεταφορά στη δημοτική και διασκευή: <http://vatopaidi.wordpress.com> &
agioritikesmnimes.blogspot.gr